

Actieplan PvdA tegen Witteboordencriminaliteit

Witteboordencriminaliteit wordt in Nederland onvoldoende aangepakt; de hoeveelheid zwart geld en bijbehorende criminaliteit in ons land zijn schokkend. Tienduizenden Nederlanders zijn jaarlijks het slachtoffer van fraude. Dat kost de samenleving vele miljarden per jaar. Schattingen van de Financial Action Task Force suggereren dat in Nederland in 2011 bijna 13 miljard euro is witgewassen. Zeker in economisch zware tijden is het onverteerbaar dat fraude op deze schaal nog plaatsvindt. Door de combinatie van hoge winsten en relatief lage straffen blijft fraude een buitengewoon lucratieve vorm van criminaliteit. De PvdA wil dit een halt toeroepen.

Daarom moeten de volgende maatregelen worden genomen:

1. Hogere boetes voor frauderende ondernemingen en overtreeders

In de VS wordt fraude veel harder aangepakt dan in Nederland. Dit blijkt uit de boetes die Rabobank vanwege de LIBOR-fraude worden opgelegd; van het totale boetebedrag (exclusief de nog onbekende EU-boete) belandt slechts 10% bij de Nederlandse Staat. De Amerikaanse en Britse toezichthouders innen de rest. Maar ook Ahold is een goed voorbeeld; 1,1 mld euro aan vergoedingen voor beleggers in de VS, ten opzichte van een schikking van slechts 8 mln euro in Nederland. Frauderende bedrijven kunnen in Nederland hoogstens een boete van 780.000 euro krijgen. Daar schrikken grote ondernemingen niet van. Boetes moeten ervoor zorgen dat ondernemingen wel twee keer nadenken voordat ze gaan frauderen. En als er toch wordt gefraudeerd, moeten de boetes pijn doen. De maximale boete voor ondernemingen moet daarom omhoog; het moet mogelijk worden om boetes tot maximaal 10% van de omzet op te kunnen leggen. Tot slot moeten niet alleen bedrijven, maar ook de overtreeders zelf steviger worden aangepakt.

2. Pakkans faillissementsfraude vergroten

Op dit moment leiden nog weinig verdachte fraudezaken tot een strafrechtelijk onderzoek. Dit terwijl uit cijfers van het CBS over 2010 blijkt dat in faillissementen van ondernemingen in totaal bijna 4 miljard euro aan schulden ongedekt overblijft, waarvan bij 700 miljoen (18%) sprake is van strafbare benadeling. Vaak blijven aangiftes tegen faillissementsfraude op het politiebureau liggen omdat de politie dit type zaken ziet als een civiele en niet als een strafrechtelijke kwestie. Een project in Den Haag werd gestart waarbij behalve de curatoren ook de politie en de rechtbank worden benaderd. De korpsen Haaglanden en Hollands Midden besloten speciaal voor dit project financiële rechercheurs vrij te maken; zij hebben immers meer fraude-expertise in huis dan de politie. Deze aanpak, waarbij naast de curator ook de (financiële) politie en de rechtbank in een vroeg stadium betrokken worden, verdient landelijke navolging.

3. Verbod op uitoefening beroep

Frauderende bestuurders kunnen nog via allerlei omwegen en met nieuwe rechtspersonen hun praktijken voortzetten. Dat is onwenselijk. De huidige instrumenten schieten hierin tekort; vaak gaat het om herstel of toezicht achteraf. Van de nog te behandelen Wet Civielrechtelijk Bestuursverbod zal een preventieve werking uitgaan; veroordeelde bestuurders mogen onder deze wet maximaal vijf jaar geen enkele rechtspersoon meer besturen, ook niet wanneer dit een buitenlandse rechtspersoon betreft. Dat is belangrijk, omdat het voorkomt dat dezelfde oplichters onder een nieuwe vlag ongestoord hun gang kunnen blijven gaan.

4. Meer slagkracht, minder bestuurlijke drukte bij opsporing fraude

In maart 2011 kondigde het toenmalige kabinet Rutte-I aan dat de opsporingsdiensten nauwer gaan samenwerken, maar alleen op basis van gezamenlijke prioriteiten. Intussen is ook een

landelijk fraudecoördinator aangesteld. Niettemin liet de Bulgarenfraude zien dat het aantal betrokken instanties bij een fraudezaak vrijwel niet is te overzien: Openbaar Ministerie, Belastingdienst, inspectie SZW, Regionale Recherchedienst, het RIEC en het LIEC, de FIOD, verschillende ministeries en gemeenten en meer, die allemaal met elkaar moeten schakelen. Hieruit blijkt een veel te grote en dus onacceptabele bestuurlijke drukte. De PvdA wil daarom concrete voorstellen en heldere coördinatie van het kabinet waarbij één bewindspersoon leidend is om meer tempo en slagkracht aan te brengen in de hele keten van opsporing en vervolging van fraude.

5. Betalingsmiddelen fraudeurs wegnemen: einde aan 500-eurobiljetten en strenger toezicht op Bitcoins

500-eurobiljetten worden in toenemende mate voor criminele activiteiten gebruikt. Ook Bitcoins en andere digitale valuta vallen steeds vaker ten prooi aan fraudeurs. Dit leidt tot uitdagingen voor het toezicht. Daarom moet Nederland zich inzetten om 500-eurobiljetten af te schaffen. Daarnaast moeten prepaidkaarten onder de wettelijke definitie van liquide middelen worden gebracht, zodat bijvoorbeeld geldsmokkel kan worden tegengegaan. Ook moeten we voorkomen dat Bitcoins worden ingezet voor het witwassen of oppotten van zwart geld; de PvdA wil daarom dat het financiële toezicht op nieuwe digitale valuta flink wordt aangescherpt. Bitcoins mogen niet het speeltje worden van criminelen en witwassers.

6. Betere regeling voor slachtoffers om schade te verhalen

Frauderende bedrijven die grote, financieel-economische misdrijven begaan maken veel slachtoffers. Met massaschade als gevolg. Voorbeelden zijn Dexia en Vie d'Or. Als die slachtoffers allemaal ieder voor zich hun schade op daders moeten gaan verhalen, zijn de kans dat de fraudeur echt in zijn portemonnee wordt geraakt en de kans dat de slachtoffers hun schade vergoed krijgen te klein. De slachtoffers moeten daarom met collectieve schadevergoedingsacties een gezamenlijk front kunnen vormen tegen fraudeurs. Het moet mogelijk worden dat belangenorganisaties collectieve schadevergoeding afdwingen. Op deze manier kan de schade sneller worden afgewikkeld. Als slachtoffers toch zelfstandig naar de rechter gaan, moeten de belemmeringen van dure proceskosten worden weggenomen door de invoering van 'no cure no pay'. De komende vijf jaar wordt hier al mee geëxperimenteerd.

7. Zet het kadaster in tegen witwaswoningen

Als een pand in heel korte tijd vaak van eigenaar verandert, kan sprake zijn van fraude. Berucht zijn de ABC-transacties waarbij een pand door A aan B wordt verkocht die het meteen doorverkoopt aan C. Een dergelijke transactie kan een aanwijzing zijn voor vastgoedfraude en hypotheekfraude. Met name het kadaster en notarissen moeten een rol spelen bij het bestrijden van deze vorm van fraude. Als door de notarissen of bij het kadaster een verdachte transactie wordt geconstateerd moet dit anoniem kunnen worden gemeld bij de Landelijk Fraudecoördinator.

8. Snelle uitvoering van centraal aandeelhoudersregister

Achter veel bv's schuilen ondoorzichtige constructies die als dekmantel worden gebruikt voor het plegen van fraude. Zolang het ook nog onduidelijk is wie echt achter deze bv's schuil gaan, blijft het moeilijk dit soort organisaties aan te kunnen pakken. De PvdA wil daarom dat de aandeelhouders van bv's voortaan in een centraal register komen te staan. Dan kan gemakkelijker achterhaald worden wie echt schuil gaat achter de wirwar van rechtspersonen, kunnen vage witwasconstructies en duistere geldstromen beter in beeld worden gebracht en desnoods worden aangepakt. We manen het kabinet tot spoed in de uitvoering van dit PvdA-plan.

9. Duidelijker taal voor zwartsparenders

Zwartsparenders moeten schoon schip maken; belastingontwijking ondermijnt de solidariteit in het stelsel. Gelukkig hebben al veel Nederlanders zwart gespaard geld vrijwillig ingekeerd. De huidige inkeerregeling is onlangs verruimd tot 1 juli 2014. Wie zich voor die tijd niet meldt loopt het risico op een fikse boete van maximaal 300% van de opzettelijk verzwegen belasting. Wat de PvdA betreft wordt de inkeerregeling niet nog eens verruimd; trage inkeerders hoeven niet op coulance te rekenen. Tot slot moet het kabinet zich sterk maken voor het opheffen van het bankgeheim in alle Europese landen.